

การจัดการความรู้การจัดทำบัญชี และการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่าง ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร¹

จินดา จอกแก้ว

บทคัดย่อ

ช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ประกอบอาชีพช่างก่อสร้าง เป็นการส่วนตัว ต่อมาได้รวมตัวกันระหว่าง 15 ชุมชนจัดตั้งเป็น “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” วัตถุประสงค์ในการศึกษา (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว (2) เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว (3) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้การจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำบัญชีโดยการบูรณาการความรู้ระหว่างความรู้บัญชีสากลของหัวหน้าโครงการวิจัยกับความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เริ่มตั้งแต่ลงพื้นที่ศึกษาบริบทความเป็นมาของชุมชน ประชุมทีมวิจัยชี้แจงเกี่ยวกับโครงการฯ จัดเวทีอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี ศึกษาเอกสารการบันทึกบัญชีแบบเดิม นำความรู้ที่ได้มาทำการวิเคราะห์ออกแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีแบบใหม่ และนำมาทดลองบันทึกบัญชีเพื่อให้ได้รูปแบบบัญชีที่เหมาะสม โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งหมด 10 คน ซึ่งเป็นตัวแทนที่สมัครใจจากกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

ผลการศึกษาพบพบว่า ชาวชุมชนบางบัวมีกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนที่เข้มแข็ง ผู้นำชุมชนและกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวมีแนวคิดที่จะพัฒนาการประกอบอาชีพการก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว โดยเห็นถึงความสำคัญของการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีและการบริหารการเงินว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาอาชีพการก่อสร้างช่างชุมชนให้แข็งแกร่งได้ จึงได้ร่วมกันศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินงานการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี จนได้รูปแบบฟอร์มเอกสารทางการบัญชี 13 รายการ คือ (1) รายงานต้นทุนงานก่อสร้าง (2) ใบสรุปการจ่ายเงินเดือนและค่าแรง (3) ทะเบียนคุมเช็ค (4) สมุดเงินสดจ่าย (5) สมุดเงินสดรับ (6) สมุดจดเวลาทำงาน (7) ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร (8) บัญชีสินทรัพย์ถาวร (9) รายการซ่อมและบำรุงรักษา (10) ใบเบิกสินทรัพย์ (11) ใบสำคัญรับเงิน (12) ใบสำคัญจ่ายเงิน (13) ใบสั่งซื้อ และนำเอกสารที่ได้มาใช้ทดลองบันทึกบัญชี พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขจนได้เป็นรูปแบบบัญชีที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคำนวณราคาที่เหมาะสมก่อสร้าง การวิเคราะห์รายการบัญชี 5 หมวด และได้คู่มือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : การจัดการความรู้การจัดทำบัญชีและการบริหารการเงิน กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

สาขาวิชา การบัญชี

จินดา จอกแก้ว

หัวหน้าคณะวิจัย

คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเกริก

อีเมล : jinda@email.krirk.ac.th

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ทางการบัญชีและการบริหารการเงินเพื่อพัฒนา กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร”

Cognitive Management of Accounting and Financial Management for Bangbua building contractor business unit, Bang Khen, Bangkok¹

Jinda Jokkaew

Field : Accounting

Jinda Jokkaew
Head of research team
Faculty of Business Administration
Krirk University
Email: jinda@email.krirk.ac.th

Abstract

Regarding that individual builders of 15 communities of Bangbua community has joined and formed into a Bangbua building contractor business unit, this study aimed to (1) study the development of building contractor business unit of Bangbua community (2) study Accounting and Financial Management of building contractor business unit of Bangbua community (3) develop cognitive knowledge on Accounting and Financial Management for of building contractor business unit of Bangbua community.

A Participatory Action Research (PAR) was employed by the corporation of Bangbua building contractor community to exchange the knowledge of accounting. The interdisciplinary of accounting concept from the research project leader and the experiential wisdom of the building contractor business in the community has been incorporated. The stages towards the goal achievement were, in the beginning, the team conducted a field survey, followed by making agreement on the project procedure, held a meeting to educate the group on accounting, as well as studied their existing accounting document. Information gathered was then transformed into the new forms of accounting and the trial record in order to form the appropriate accounting pattern. The sample in the study included 10 volunteers who served as a representative of this community.

The result shown that Bangbua community has a strong participation in the development of accounting process. In particular, community leaders and the business unit had proposed interesting ideas to develop a sustainable career in the construction business of the community through focusing on the accounting records and financial management as part of the professional development. Finally, 13 forms of accounting document was developed (1) construction cost worksheet, (2) summary of salaries and wages, (3) check control book, (4) cash expense book, (5) cash receiving book, (6) worker time record, (7) fixed asset registration, (8) fixed assets accounting, (9) service and maintenance expense, (10) requisition of assets, (11) receipt vouchers, (12) payment vouchers, and (13) Orders. All documents were examined, improved and revised until the fitted accounting format was achieved. Besides, the criteria for calculating the construction price, how to analyze the 5 principle accounting pattern, and practice guide in the preparation of accounting and financial management for Bangbua business community, Bang Khen, Bangkok were set up.

Keywords : Cognitive knowledge accounting and financial management, Bangbua Business Community

¹ This article is part of research entitled "Knowledge Management in Accounting and Financial Management to improve the Bangbua civil construction business community, Bang Khen, Bangkok"

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้มีการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย ปัจจุบันชุมชนจึงได้รวมกลุ่มกัน จัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชนของตนเองเพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนในรูปของธุรกิจชุมชนกันมากขึ้น ทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืนมีรากฐานมาจากการพัฒนาระบบการบัญชี การบริหารจัดการวิธีการดำเนินงานชุมชนให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ดังนั้นในการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการให้เกิดการมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) การมีระบบบัญชีการเงินที่ดีเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจมีข้อมูลทางบัญชีและการเงินที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินผลของการบริหารงานของตนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถใช้วางแผนงานในอนาคต ก่อให้เกิดรายได้ ลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามที่นักวิชาการได้ให้เหตุผลความสำคัญของการทำบัญชีว่า เป็นเครื่องมือในการควบคุมกิจการค้า สินทรัพย์ต่างๆ ของกิจการ ถ้าหากมีการจดบันทึกบัญชีไว้เป็นหลักฐานอย่างถูกต้องก็สามารถรวบรวมสินทรัพย์ของกิจการได้ครบถ้วนและไม่เกิดการสูญหาย และเป็นการป้องกันการผิดพลาดในการทำงาน การบันทึกบัญชีเป็นเหตุการณ์ทางการค้าที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ถ้าหากกิจการไม่มีการจดบันทึกทางการเงินอาจจะมีการหลงลืมเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินขึ้นได้ (Kinney, 1994, Purdy, 1991)

ในปีพ.ศ. 2546 ชุมชนบางบัวได้เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงซึ่งเป็นโครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนแออัด การก่อสร้าง โดยให้ชาวชุมชนบางบัวที่มีความรู้ด้านรับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ก่อสร้างโครงการบ้านมั่นคง และเมื่อโครงการบ้านมั่นคงเสร็จสิ้นลง ชาวชุมชนบางบัวได้ใช้ทักษะและประสบการณ์ด้านการก่อสร้างมาเป็นอาชีพจนได้รับความนิยมและไว้วางใจจากผู้ใช้บริการ ผู้นำชุมชนจึงได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาให้อาชีพช่างชุมชนบางบัวมีความน่าเชื่อถือ เป็นที่รู้จักของผู้ใช้บริการให้มีความกว้างขวาง เพื่อเป็นช่องทางให้ช่างชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในปีพ.ศ. 2553 จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งธุรกิจให้อยู่ในรูปของ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” และจดทะเบียนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กลุ่มธุรกิจนี้ประกอบไปด้วย 15 ชุมชน คือ ชุมชนบางบัว ชุมชนก้าวหน้า ชุมชนชายคลองบางบัว ชุมชนร่วมใจพัฒนาได้ ชุมชนร่วมใจพัฒนาเหนือ ชุมชนสามัคคีร่วมใจ ชุมชนร้อยกรอง ชุมชนรุ่นใหม่พัฒนา ชุมชนร่วมมิตรแรงศรัทธา ชุมชนอุทิศบุญสรณ์ ชุมชนบ้านบางเขน ชุมชนรวีวัฒนาบางบัว ชุมชนคลองหลุมไผ่

ชุมชนบางบัวเชิงสะพานไม้ 1 ชุมชนรามอินทรา กม. 6 อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวยังมีศักยภาพในการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างจำกัด โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน และการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี จากการประกอบอาชีพก่อสร้างที่ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีหลักเกณฑ์ในการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี ไม่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้ประกอบอาชีพก่อสร้างกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวเองต้องการที่จะให้มีการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีด้านรายได้ ค่าใช้จ่าย และต้นทุนที่เกิดจากการประกอบอาชีพก่อสร้างที่เป็นระบบ จึงได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาระบบบัญชีให้เป็นระบบเพื่อรองรับการดำเนินงานในอนาคต

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ศึกษาการจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้การจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว โดยเห็นว่าหากมีการเสริมสร้างความรู้โดยการพัฒนาการบริหารการเงินและพัฒนากิจการความรู้ระบบบัญชีให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการจัดทำบัญชีด้วยการบูรณาการจัดการความรู้ทางบัญชีและการบริหารการเงิน ระหว่างความรู้บัญชีสากลของหัวหน้าโครงการวิจัยกับความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เพื่อให้เกิดแนวทางการรู้พื้นฐานทางการบริหารการเงิน และความรู้พื้นฐานทางบัญชีจากการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะการประกอบอาชีพของชุมชน ผลที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารการเงินและจัดระบบบัญชีของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวให้มีความแข็งแกร่งต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงิน 5 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน แนวคิดการจัดการความรู้ แนวคิดทางการเงินบัญชี และแนวคิดการจัดทำบัญชีก่อสร้าง แนวคิดการบริหารการเงินตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้วิธีการจัดการธุรกิจการทำงานร่วมกัน และการจัดการผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่ความ

สามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 96-98) กล่าวว่า ภารกิจชุมชน คือ “ภารกิจชุมชนที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกัน ดำเนินการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนฝึกทักษะด้านอาชีพ รวมถึงการให้ความรู้ทางด้านการบริหารธุรกิจการตลาด การผลิต การเงินและการจัดการ ขณะที่ อเนก เหล่าชาติ (2547 : 14) ได้ให้ความหมายภารกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของเพื่อดำเนินการการผลิต การค้า การบริการ การบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า เป็นความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรคงานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างธุรกิจชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อให้ประชาชนไทยสามารถทำมาหากินเลี้ยงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุข

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ โดยมีการจัดประเภทของความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) (2) ความรู้แบบฝังลึก (Tacit knowledge) ซึ่งหัวใจของการจัดการความรู้ประกอบด้วย ความรู้คือพลัง (Knowledge is power) ความสำเร็จของการถ่ายทอดความรู้ไม่ใช่อยู่ที่คอมพิวเตอร์หรือเอกสารแต่อยู่ที่การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนด้วยกัน (Successful knowledge transfer involves neither computers nor documents but rather in interactions between people.) จุดหมายปลายทางสำคัญของความรู้มิใช่ที่ตัวความรู้แต่อยู่ที่การนำไปปฏิบัติ (The great end of knowledge is not knowledge but action) นิยามใหม่ของผู้จัดการ คือ ผู้ซึ่งทำให้ความรู้ผลิตออกนอกผล (Now the definition of a manager is somebody who makes knowledge productive) ขณะที่ ฉลองศรี พลโยธา (2544) กล่าวว่า การให้ความสำคัญต่อความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของคนในชุมชน กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มโดยการแสวงหาผู้ทรงภูมิปัญญา ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อร่วมคิด-ร่วมทำ-ร่วมแก้ปัญหา การจัดเวทีให้แกนนำชุมชนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแสวงหาทางเลือกวิธีแก้ปัญหาโดยใช้หลัก “คิดเป็น”

3. แนวคิดทางการบัญชีและแนวคิดการจัดทำบัญชีก่อสร้าง

ครูฝาก ตรีถวัลย์ ผู้ได้รับคัดเลือกเป็น “บิดาแห่งบัญชีชาวบ้านด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน” ได้สรุปประสบการณ์การเรียบเรียงประยุกต์ระบบบัญชีแบบสากลให้เป็นระบบที่ง่ายใน

การทำความเข้าใจของชาวบ้าน โดยจัดทำเป็นเอกสารคู่มือชื่อ “บัญชีสากลกับชาวบ้าน” ครูฝากกล่าวว่า เราสามารถปรับบัญชีสากลให้เป็นบัญชีแบบชาวบ้านได้ นอกจากนี้ ได้สรุปกระบวนการทางบัญชี (The accounting process) ได้ 6 ขั้นตอน คือ (1) การวิเคราะห์รายการค้า (2) การจดบันทึก (Recording) (3) การจำแนกหมวดหมู่ (Classifying) (4) การสรุปผล (Summarizing) (5) การรายงาน (Reporting) (6) การแปลความ (Interpreting)

ในขณะที่มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2552) เรื่องสัญญาก่อสร้างได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปันส่วนรายได้และต้นทุนให้กับงวดบัญชีที่มีการก่อสร้างว่า รายได้ค่าก่อสร้างประกอบด้วย จำนวนรายได้ที่ตกลงไว้ในสัญญา และจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสัญญาอันเกิดจากการดัดแปลงงาน การเรียกร้องค่าชดเชยหรือการจ่ายเงินเพื่อจูงใจ ส่วนต้นทุนการก่อสร้าง คือ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานก่อสร้างตามสัญญา ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างโดยทั่วไป ซึ่งสามารถปันส่วนให้กับงานก่อสร้างตามสัญญา ซึ่งนิยมใช้วิธีอัตราส่วนของต้นทุนการก่อสร้างที่เกิดขึ้นของงานที่ทำเสร็จจนถึงปัจจุบัน

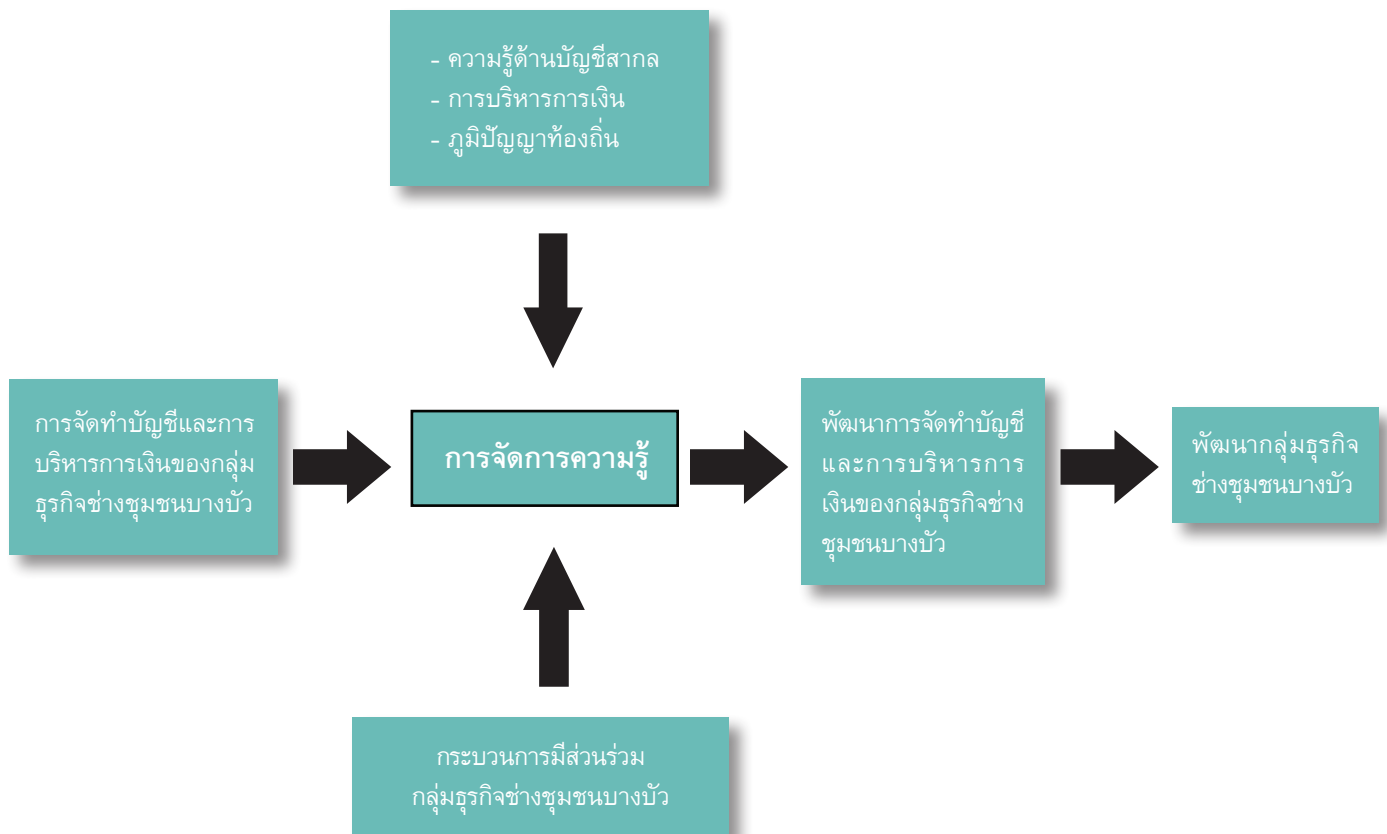
4. แนวคิดการบริหารการเงินตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง

โชติรัส ขวณิชย์ และคณะ (2538 : 112) ได้กล่าวถึงแนวความคิดด้านการเงินและการบัญชีว่าควรเริ่มจากการจัดหาแหล่งเงินทุน วางแผนการนำเงินทุนไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนการจัดการงานบัญชีต้องมีการจดบันทึก จัดประเภท และสรุปผล เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน สามารถนำมาวิเคราะห์ ทำให้กิจการทราบความสำเร็จของการดำเนินงานที่ผ่านมา นอกจากนี้ พรชนก ทองลาด (2551) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หน้าที่หลักขององค์กรธุรกิจ คือ หน้าที่ในการบริหารการเงิน เป็นหลักการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มาและใช้ไปของเงิน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจ

5. แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ผสมผสานแนวคิดของการจัดการชุมชนและการเรียนรู้ปัญหาของชุมชนเข้าด้วยกัน (Community organization and Problem-based learning) คือ ระยะก่อนทำการวิจัย (Pre-research phase) ระยะของการทำวิจัย (Research phase) ระยะการจัดทำแผน (Planning phase) ระยะนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation phase) ระยะการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Monitoring and Evaluation phase) ขณะที่ จอห์น โคเฮน และนอร์แมน อัฟฮอฟฟ์ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1980 : 213-218) ได้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมไว้ 4 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision making) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่ประกอบอาชีพการก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 15 ชุมชน ที่ต้องการพัฒนาระบบการบันทึกบัญชีและการบริหารการเงินของ “กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว” ให้มีระบบที่ดี ที่รวมตัวกันจดทะเบียนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย ชุมชนบางบัว ชุมชนก้าวหน้า ชุมชนชายคลองบางบัว ชุมชนร่วมใจพัฒนาใต้ ชุมชนร่วมใจพัฒนาเหนือ ชุมชนสามัคคีร่วมใจ ชุมชนร้อยกรอง ชุมชนรุ่นใหม่พัฒนา ชุมชนร่วมมิตรแรงศรัทธา ชุมชนอุทิศสุรธรรม ชุมชนบ้านบางเขน ชุมชนรวีวัฒนาบางบัว ชุมชนคลองหลุมไผ่ ชุมชนบางบัวเชิงสะพานไม้ 1 ชุมชนรามอินทรา กม. 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มเจาะ จำนวน 10 คน

ประกอบด้วย นางสาวสดลิริ วัฒนภาพัฒน์ ผู้จัดทำบัญชี นางวัชรีย์ เ็นสบาย ฝ่ายการเงิน นางตุ้ย พลอยขาว ทำหน้าที่ประสานงาน นายกนกศักดิ์ วิภาตกนก เป็นเลขานุการ และตัวแทนข้างกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวประกอบด้วย นายวิรัชฤทธิ์ สุขสัย นายสมจิตร แก้วอยู่ นางเนื่อทอง มาทอง นายโกมล มีตระกูล นายชัยรัตน์ เลี้ยงบุตร และนายสุพัฒน์ พงษ์คำพัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการวิจัยที่นำมาใช้ครั้งนี้ คือ วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ระหว่างอาจารย์มหาวิทยาลัยเกริกและนักวิจัยชุมชนกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว เพื่อค้นหารูปแบบการบันทึกบัญชีและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวที่เหมาะสม ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากเวทีการประชุมกลุ่มย่อย การอบรมให้ความรู้ด้านบัญชีและการบริหารการเงิน การสัมภาษณ์ การถอดความรู้จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย และลงมือปฏิบัติการบันทึกบัญชีจากเอกสารการรับเหมาก่อสร้างที่เกิดขึ้นจริง เป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาพัฒนาการกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

1.1 การดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่เพื่อศึกษาประวัติและบริบทพื้นที่

จัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหัวหน้าโครงการฯ กับกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวเกี่ยวกับบริบท ประวัติความเป็นมา และปัญหาความต้องการของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว โดยนายสมจิตร แก้วอยู่ จะเป็นผู้เล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ฟัง

สลับกับนางต๋อย พลอยขาว ซึ่งเป็นผู้ที่ประสานงานการจัดตั้งกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ในขณะที่ นางสาวสดสิริ วัฒนกาพัทธ์ จะเป็นผู้อธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ส่วนกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวคนอื่นๆ จะคอยให้ข้อมูลเพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตั้งแต่ต้นจนจบ นายชัยรัตน์ เลี้ยงบุตร และนางต๋อย พลอยขาว ได้อธิบายสรุปถึงประวัติและสรุปทำความเข้าใจถึงบริบท ประวัติความเป็นมา และปัญหาความต้องการของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน

1.2 การดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการทำวิจัย

หัวหน้าโครงการฯ ร่วมกับโหนดสุวรรณภูมิได้ทำการชี้แจงให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และปัญหาความต้องการการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชน รวมทั้งบทบาทหน้าที่การเป็นพี่เลี้ยงของโหนดสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นผู้ที่จะคอยช่วยให้คำปรึกษา แนะนำ ในระหว่างทำวิจัย คอยชี้แนะแนวทางการทำวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยมอบหมายให้นางสาวสดสิริ วัฒกาพัทธ์ ตัวแทนของกลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัวเป็นผู้ดำเนินการชี้แจงร่วมกับหัวหน้าโครงการฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวเป็นหลัก มีการมอบหมายให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวทำการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อทำหน้าที่ในการประชุมแต่ละครั้ง คือ มอบหมายให้นายกนกศักดิ์ วิภาตกนก รับผิดชอบเป็นเลขานุการ นางสาวสดสิริ วัฒกาพัทธ์ ทำหน้าที่ฝ่ายบัญชี นางต๋อย พลอยขาว เป็น

ผู้ประสานงานในการประชุม นางวัชรีย์ เย็นสบาย ทำหน้าที่ฝ่ายการเงิน

ขั้นที่ 2 ศึกษาการจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว

2.1 การดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว

กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวได้อธิบายขั้นตอนการทำงานของงานการรับงานก่อสร้างของแต่ละคนตั้งแต่เริ่มต้นรับงานจนจบโครงการฯ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดบันทึกข้อมูลทางบัญชี วิธีการจัดเก็บข้อมูลทางการเงิน การจัดเก็บเอกสาร และการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวตามวิธีการปฏิบัติแบบเดิม และตอบแบบสอบถามก่อนการทำวิจัยเพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

2.2 การดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่เพื่ออบรมความรู้การจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงิน

กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีก่อสร้างและความสำคัญของการบริหารการเงิน และอธิบายขั้นตอนวิธีการดำเนินงานการประกอบอาชีพก่อสร้าง หลังจากนั้นดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ด้านบัญชีโดยมีวิธีการดำเนินการ คือ จัดอบรมกิจกรรมกลุ่มโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านบัญชีทั่วไป ความรู้ด้านบัญชีก่อสร้าง และความรู้ด้านการบริหารการเงิน ตลอดจนการบัญชีก่อสร้างเพื่อเพิ่มทักษะองค์ความรู้

2.3 การดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่เพื่อออกแบบเอกสาร และแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีแบบใหม่

กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้ปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแบบฟอร์มเอกสารทางการบัญชีก่อสร้างและความสำคัญของการบริหารการเงิน พร้อมทั้งสรุปแบบเอกสารทั่วไปที่จำเป็นต้องใช้ในธุรกิจก่อสร้าง โดยการให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้วิเคราะห์ถึงขั้นตอนการดำเนินงานและความต้องการข้อมูลทางการบัญชีที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการประกอบอาชีพ และช่วยกันสรุปความต้องการข้อมูลทางบัญชีจนทำให้ได้รูปแบบแบบฟอร์มเอกสารที่จำเป็นต่อการบันทึกข้อมูลทางบัญชีที่สอดคล้องกับกิจกรรมทางธุรกิจช่างชุมชน

12	รับ	1000	3	รับ	
18	รับ		4	รับ	
19	รับ	500	8	รับ	500
20	รับ		6	รับ	
21	รับ		2	รับ	
22	รับ		3	รับ	500
23	รับ		9	รับ	500
24	รับ	1000	10	รับ	
25	รับ		11	รับ	500
26	รับ		12	รับ	
27	รับ	500	13	รับ	
28	รับ		14	รับ	500
29	รับ	2000	15	รับ	
30	รับ	500	16	รับ	2000
31	รับ	500	17	รับ	
1	รับ		18	รับ	12x300 = 3,600
19	รับ		19	รับ	1,300
20	รับ	300	20	รับ	1,400
21	รับ		21	รับ	1,000

ขั้นที่ 3 ดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้การจัดทำบัญชีก่อสร้าง และการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

3.1 กิจกรรมลงพื้นที่เพื่อทดลองบันทึกบัญชีการก่อสร้างลงใน เอกสารแบบฟอร์มที่ได้จากการออกแบบ

กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้มีการสรุปบทวนรูปแบบของแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีอีกครั้งเพื่อความถูกต้องและครบถ้วน ต่อจากนั้นได้ช่วยกันศึกษาเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีที่เกิดขึ้นจริงจากการรับเหมาก่อสร้างกรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางบัว โดยเริ่มต้นแยกเอกสารออกเป็นหมวดหมู่ รายรับ และรายจ่าย และนำเอกสารไปเข้าแฟ้มของเอกสารรายรับ-รายจ่ายได้อย่างมีความเป็นระเบียบ จนเกิดความเข้าใจในขั้นตอนการจัดเก็บเอกสารเป็นอย่างดี หลังจากนั้นได้ทดลองกำหนดตัวเลขในการเรียงลำดับเอกสารตามวัน เดือน ปี ที่เกิดรายการ พร้อมทั้งกำหนดเลขที่เอกสารโดย

รายการรับ ใช้อักษรย่อ “ร.” รายจ่ายใช้อักษรย่อ “จ.” และระดมความคิดให้จัดเก็บเอกสารโดยการช่วยกันทำสันแฟ้มรายรับ-รายจ่ายให้สะดวกต่อการใช้งาน ได้มีการอธิบายความหมายรายการบัญชีของแต่ละช่อง อธิบายวงจรทางเดินเอกสาร รายรับ-รายจ่ายก่อนทดลองปฏิบัติการบันทึกบัญชี พร้อมทั้งสรุปรายการบัญชีเงินลงทุนที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุนครั้งแรก ช่วยกันระดมความคิดการคำนวณต้นทุนคงที่ส่วนที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ต้นทุนผันแปร และหลักในการคิดค่าบริการ ขั้นตอนต่อไปช่วยกันเริ่มวิเคราะห์รายการในใบเสร็จรับเงิน ใบเสร็จจ่ายเงินที่อยู่ในแฟ้มที่ได้จัดหมวดหมู่ พร้อมกำหนดเลขที่บัญชีเรียบร้อยแล้วมาทำการบันทึกลงในแบบฟอร์มบัญชีที่เกี่ยวข้อง และได้มีการถอดบทเรียนเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับรายการบัญชีทั้ง 5 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย

ขั้นที่ 4 ประเมินผล

4.1 กิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูลให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว

ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการดำเนินงาน วิธีการบันทึกบัญชีข้อมูลรายการบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการบริหารการเงิน

การจัดตั้งเป็นกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว และได้ชี้แจงให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนากลุ่มธุรกิจข้างชุมชน ได้ทำการแจกแบบสอบถามเพื่อตอบแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิดหลังจากทำวิจัยเสร็จ ต่อจากนั้นได้จัดเวทีคืนข้อมูลให้ชุมชน

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 4 ขั้นตอน

ว.ด.ป.	สถานที่	กิจกรรม	สรุปผล
21 กรกฎาคม 2554	ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ	ลงพื้นที่ศึกษาบริบทบุคคลและ บริบทพื้นที่ที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างข้างชุมชนด้วยกัน	- ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ประวัติความเป็นมาของกลุ่มธุรกิจ ข้างชุมชนบางบัว
21 มีนาคม 2555	ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ	ประชุมกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ธุรกิจข้างชุมชนบางบัวด้วยกัน	- ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทเพิ่มเติมทำให้ทราบความต้องการ ของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวด้านการจัดทำบัญชีและการ บริหารการเงิน
8 เมษายน 2555	ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ	ประชุมตัวแทนกลุ่มธุรกิจข้างชุมชน บางบัว	- ศึกษาปัญหาทั่วไปและกำหนดโจทย์ในการทำวิจัย
3 พฤษภาคม 2555	ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ	จัดประชุมกลุ่มธุรกิจข้างชุมชน บางบัว	- สรุปข้อมูลจากการลงพื้นที่ในการศึกษาความเป็นไปได้ทั้ง 3 ครั้ง และดำเนินการสรุปภาพรวมของบริบทที่ได้ทั้งหมด
28 สิงหาคม 2555	ชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ	จัดเวทีแนะนำตัวโครงการฯ กับ ชุมชนอย่างเป็นทางการและประชุม กลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัว ครั้งที่ 1	- ผู้วิจัยทำความเข้าใจ ชี้แจงถึงความสำคัญและวัตถุประสงค์ ให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชน ทราบ - กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ - ทราบขั้นตอนการดำเนินงาน - ทราบจุดแข็งของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว - ทราบปัญหาของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว
28 กันยายน 2555	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชน บางบัวครั้งที่ 2 เชิญวิทยากรให้ความรู้ ด้านบัญชีและการบริหารการเงิน และ ตอบแบบสอบถามก่อนการทำวิจัย	- ได้ทราบข้อมูลในการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงิน - กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวได้รับความรู้ด้านบัญชีและด้าน การบริหารการเงินจากวิทยากร - ได้ทราบปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการธุรกิจก่อสร้าง

ว.ด.ป.	สถานที่	กิจกรรม	สรุปผล
9 พฤศจิกายน 2555	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมกลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัว ครั้งที่ 3 ศึกษาแบบฟอร์มเอกสารที่จำเป็นในการบันทึกบัญชีการก่อสร้าง ดำเนินการอบรมให้ความรู้ด้านบัญชี	- กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้รับความรู้เกี่ยวกับรูปแบบแบบฟอร์มที่นิยมใช้ทั่วไปสำหรับธุรกิจการก่อสร้าง - ได้ดูเอกสารการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี และขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ร่วมวิจัย - ได้รับความรู้ด้านบัญชี
19 พฤศจิกายน 2555	มหาวิทยาลัยเกริก	ช่วยกันออกแบบฟอร์มเอกสารบัญชี ประชุมกลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัว ครั้งที่ 4	- ได้แบบฟอร์มเอกสารการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี และขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ร่วมวิจัย - ได้ผู้ร่วมวิจัยเพิ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
7 มกราคม 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมตัวแทนกลุ่มธุรกิจชุมชนบางบัว ครั้งที่ 5 ที่มววิจัยได้สรุปลักษณะขั้นตอนการรับงานจากรับเหมาก่อสร้าง	- กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้ฝึกการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน - กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้ฝึกการพูดต่อหน้าสาธารณชน - กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้รูปแบบของเอกสาร และแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีที่เกิดจากความต้องการของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวด้วยตนเอง - ได้ขั้นตอนการรับงานจากการรับเหมาก่อสร้าง
30 มกราคม 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุม ครั้งที่ 6 ร่วมกันคิดค้นหา รูปแบบฟอร์มเอกสารที่เหมาะสม	- ได้รูปแบบของเอกสารที่จำเป็น 13 รายการและช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
22 มีนาคม 2556	ชุมชนบางบัว	ประชุมครั้งที่ 7 สรุปบทวนแบบฟอร์มเอกสารที่ได้ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	- ได้รูปแบบฟอร์มเอกสารที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วสามารถนำไปทดลองได้
26 มีนาคม 2556	ชุมชนบางบัว	ประชุมครั้งที่ 8 ประชุมคัดเลือกโครงการก่อสร้างที่จะเป็นกรณีศึกษาทดลองปฏิบัติการบันทึกบัญชีระดมความคิดศึกษาเอกสารรวมทั้งจัดเอกสารเข้าแฟ้ม	- ได้เรียนรู้วิธีการจัดเอกสารเข้าแฟ้มให้เป็นระเบียบจากกรณีศึกษา “โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางบัว”
29 เมษายน 2556	ชุมชนบางบัว	ประชุมครั้งที่ 9 ทบทวนเอกสารทางบัญชี กำหนดทางเดินเอกสารรายรับ-รายจ่าย	- ได้จัดระบบเอกสารและแนวทางเดินของเอกสารทางบัญชี
16 พฤษภาคม 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมครั้งที่ 10 ค้นหาวิธีการบริหารการเงินที่เหมาะสม ทดลองปฏิบัติการบันทึกบัญชีของโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางบัว	- ได้หลักการคิดค่าบริการ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร - ได้ทดลองปฏิบัติการบันทึกบัญชี
21 มิถุนายน 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมครั้งที่ 11 สรุปผลที่ได้จากการบันทึกบัญชีและหาแนวทางเพื่อนำระบบไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป	- ได้ข้อสรุปการบันทึกบัญชี - ได้แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติทางการบัญชี และการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว
2 สิงหาคม 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมครั้งที่ 12 จัดทำแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติทางการบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว	- ได้แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติทางการบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว
19 สิงหาคม 2556	มหาวิทยาลัยเกริก	ประชุมครั้งที่ 13 สรุปคืนข้อมูลให้ชุมชน	- ชุมชนได้รับทราบผลของการทำวิจัย

นอกจากนี้ ในระหว่างที่ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ได้มีการนำความคืบหน้าของงานวิจัยเข้าร่วมกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานวิจัยร่วมกับโครงการวิจัยอื่น

ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จัดขึ้น เพื่อนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงแนวทางการทำวิจัยในแต่ละขั้นตอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

ตารางที่ 2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโครงการอื่นระหว่างการทำวิจัย

ว.ด.ป.	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการทำวิจัย
8-9 กันยายน 2555	แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการงานวิจัยสำหรับช่วงระยะพัฒนาโครงการ โดยประชุมเวทีเครือข่ายนักวิจัยโหนดสุวรรณภูมิ ณ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
16 กุมภาพันธ์ 2556	แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาโครงการงานวิจัย โดยประชุมเวทีเครือข่ายนักวิจัยโหนดสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1/2556 ณ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมวิจัยโครงการอื่นๆ เพื่อนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงโครงร่างงานวิจัย
7 พฤษภาคม 2556	ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น นายบัญชา แก้วส่อง ลงพื้นที่ชุมชนบางบัว ติดตามผลในช่วงระหว่างดำเนินการวิจัย โดยทีมวิจัยได้สรุปวิธีการดำเนินการให้ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ทราบถึงขั้นตอนการทำวิจัย และแนวทางการดำเนินการวิจัยต่อ
29 พฤษภาคม 2556	กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวนำเสนอผลงานวิจัยในช่วงระยะดำเนินการ 50% แก่ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตบางเขน ซึ่งการนำเสนองานวิจัยในครั้งนี้ ทำให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงเพิ่มเติม และได้แนวทางในการทำวิจัยขั้นต่อไป
13 กรกฎาคม 2556	จัดเวทีเผยแพร่ผลงานการวิจัยเพื่อคืนข้อมูลการวิจัยให้กับชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ณ มหาวิทยาลัยเกริก เพื่อให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว และผู้ที่สนใจได้รับทราบผลที่ได้จากการวิจัยและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย เพื่อนำไปเป็นแนวทางพัฒนาการประกอบอาชีพก่อสร้าง
31 สิงหาคม ถึง 1 กันยายน 2556	แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาโครงการงานวิจัย โดยประชุมเวทีเครือข่ายนักวิจัยโหนดสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 2/2556 ณ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปที่ดิน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อพัฒนาศักยภาพทีมวิจัยร่วมกับโครงการวิจัยอื่นๆ ของโหนด ซึ่งทำให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติม

ผลการวิจัย

พัฒนาการกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

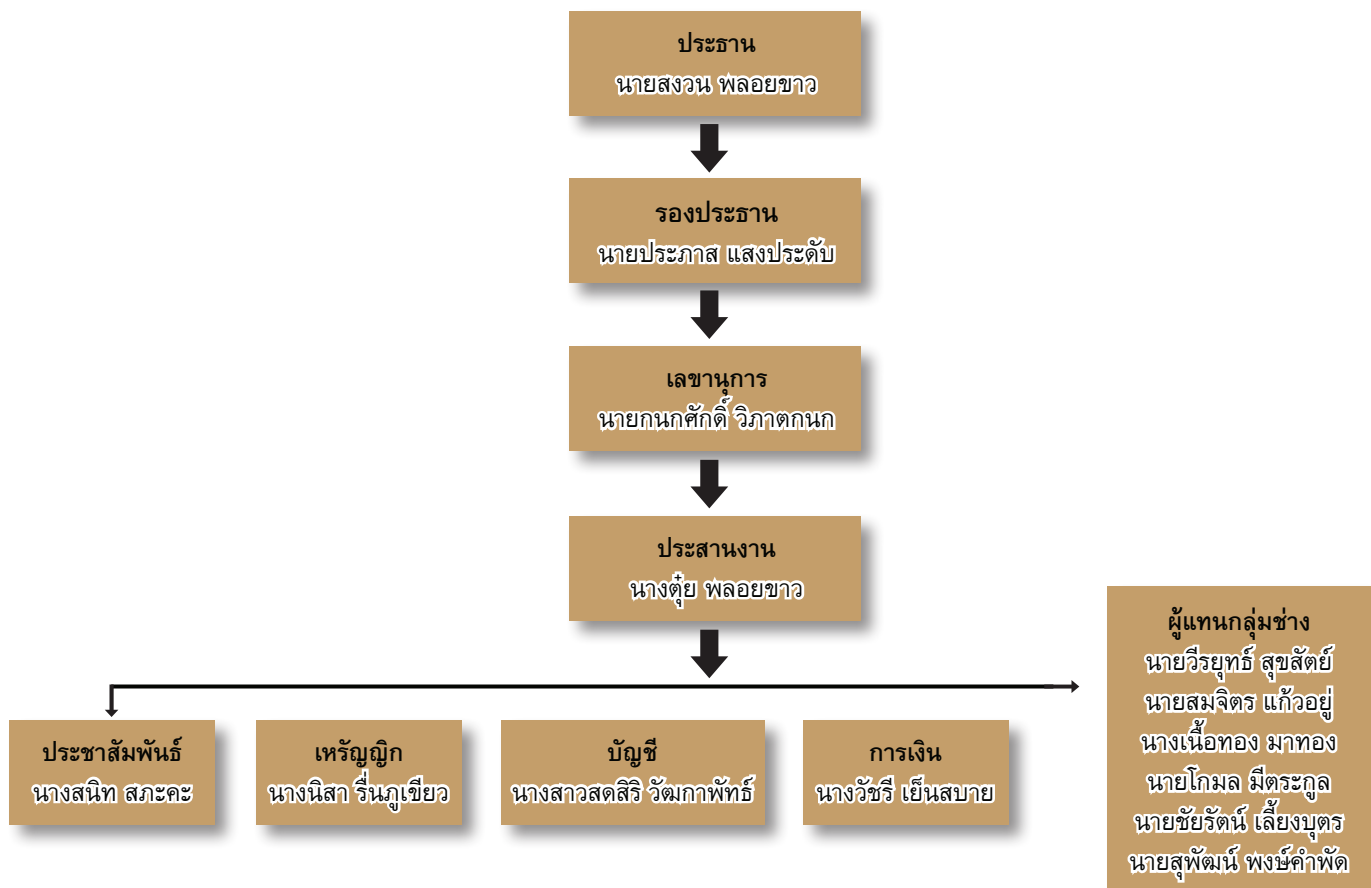
จากการบอกเล่าเรื่องราวในอดีตผ่านความทรงจำอันยาวนานของคนในชุมชน ลำดับเหตุการณ์ของการเปลี่ยนแปลงบริบทของชุมชน ตั้งแต่พ.ศ. 2415 เป็นจุดเริ่มต้นของการอพยพผู้คนเข้ามาอาศัยบริเวณริมคลอง จนกระทั่งในปีพ.ศ. 2537 มีการรวมกลุ่มกันเพื่อการต่อสู้ของผู้อาศัยริมคลองเมื่อมีการถูกไล่รื้อออกจากบ้านริมคลอง พ.ศ. 2541 คนในชุมชนและผู้นำชุมชนร่วมกันสร้างเครือข่ายคนริมคลองเพื่อพัฒนาริมคลองให้น่าอยู่ พ.ศ. 2547 รัฐบาลได้มีมาตรการให้ผู้คนริมคลองบางบัวเคลื่อนย้ายไปอยู่ในพื้นที่ที่รัฐจัดสรรให้ เช่น การเคหะฯ พ.ศ. 2548 ชาวชุมชนได้ทำข้อตกลงกับกรมธนารักษ์ให้มีการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยของคนริมคลองบางบัว โดยเริ่มโครงการบ้านมั่นคงซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่าชุมชนบางบัวเป็นชุมชนที่ผ่านร่องรอยของการต่อสู้จากการที่เคยเป็นชุมชนแออัด คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วมค่อนข้างเข้มแข็งเนื่องจากได้ผ่านการต่อสู้เพื่อที่อยู่อาศัยร่วมกันมาช้านาน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนอยู่สม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการคณะกรรมการเมืองร่วมกับเครือข่ายภาคีชุมชน โครงการต้านยาเสพติดร่วมกับทหาร โครงการงานวันเด็กประจำปี โครงการสิ่งแวดล้อมและประเพณีทักซันให้ดีขึ้น โครงการกิจกรรมสร้างถังดักไขมัน โครงการสวัสดิการชุมชน

โครงการกองทุนฌาปนกิจชุมชน โครงการกิจกรรมกีฬาชุมชน โครงการตำรวจชุมชน โครงการสวัสดิการเพื่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน โครงการห้องสมุดชุมชน โครงการกิจกรรมผู้สูงอายุและประเพณีวัฒนธรรม โครงการกิจกรรมชุมชนบวชถวายในหลวงและบิดาพยาบาลสายคลองบางบัว โครงการกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ โครงการบ้านมั่นคง เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและมีแนวคิดที่จะพัฒนาส่งเสริมการประกอบอาชีพการก่อสร้างของคนในชุมชนให้มีความยั่งยืนโดยการส่งเสริมให้จัดตั้ง “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว”

วิวัฒนาการ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว”

จุดเริ่มต้นมาจากคนในชุมชนก่อสร้างโครงการบ้านมั่นคง จนพัฒนามาเป็นอาชีพส่วนตัวของแต่ละคน ในปีพ.ศ. 2553 ได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งธุรกิจให้อยู่ในรูปของ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” และจดทะเบียนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ประกอบไปด้วย 15 ชุมชน ลักษณะการดำเนินงานจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการเครือข่ายทั้ง 15 ชุมชน มีการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสรุปปัญหาของการปฏิบัติงานก่อสร้างของแต่ละชุมชนแล้วนำไปปรับปรุงหาแนวทางแก้ไข โดยมีการจดบันทึกรายงานการประชุมทุกครั้ง และมีผังโครงสร้างการบริหารจัดการของกลุ่มฯ ดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

การจัดทำบัญชีก่อสร้างการบริหารจัดการและการบริหารการเงิน กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

1. การศึกษากระบวนการการจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ทำให้ทราบวิธีการทำบัญชีการบริหารการเงิน และการบริหารจัดการแบบเดิมของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชน
2. ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ออกแบบเอกสารแบบฟอร์มที่จำเป็น ได้แบบฟอร์ม 13 รายการ คือ (1) รายงานต้นทุนงานก่อสร้าง (2) ใบสรุปการจ่ายเงินเดือนและค่าแรง (3) ทะเบียนคุมเช็ค (4) สมุดเงินสดจ่าย (5) สมุดเงินสดรับ (6) สมุดจด

เวลาทำงาน (7) ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร (8) บัญชีสินทรัพย์ถาวร (9) รายการซ่อมและบำรุงรักษา (10) ใบเบิกสินทรัพย์ (11) ใบสำคัญรับเงิน (12) ใบสำคัญจ่ายเงิน (13) ใบสั่งซื้อ และนำเอกสารแบบฟอร์มทั้ง 13 รายการมาทบทวนให้มีความถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ได้ข้อสรุปเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติการจัดทำบัญชี การบริหารการเงิน และการบริหารจัดการของกลุ่มฯ หลังจากศึกษาวิธีปฏิบัติแบบเดิม และนำความรู้ที่ได้จากการอบรมจากวิทยากรมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ทำให้ได้วิธีปฏิบัติแบบใหม่ ดังนี้

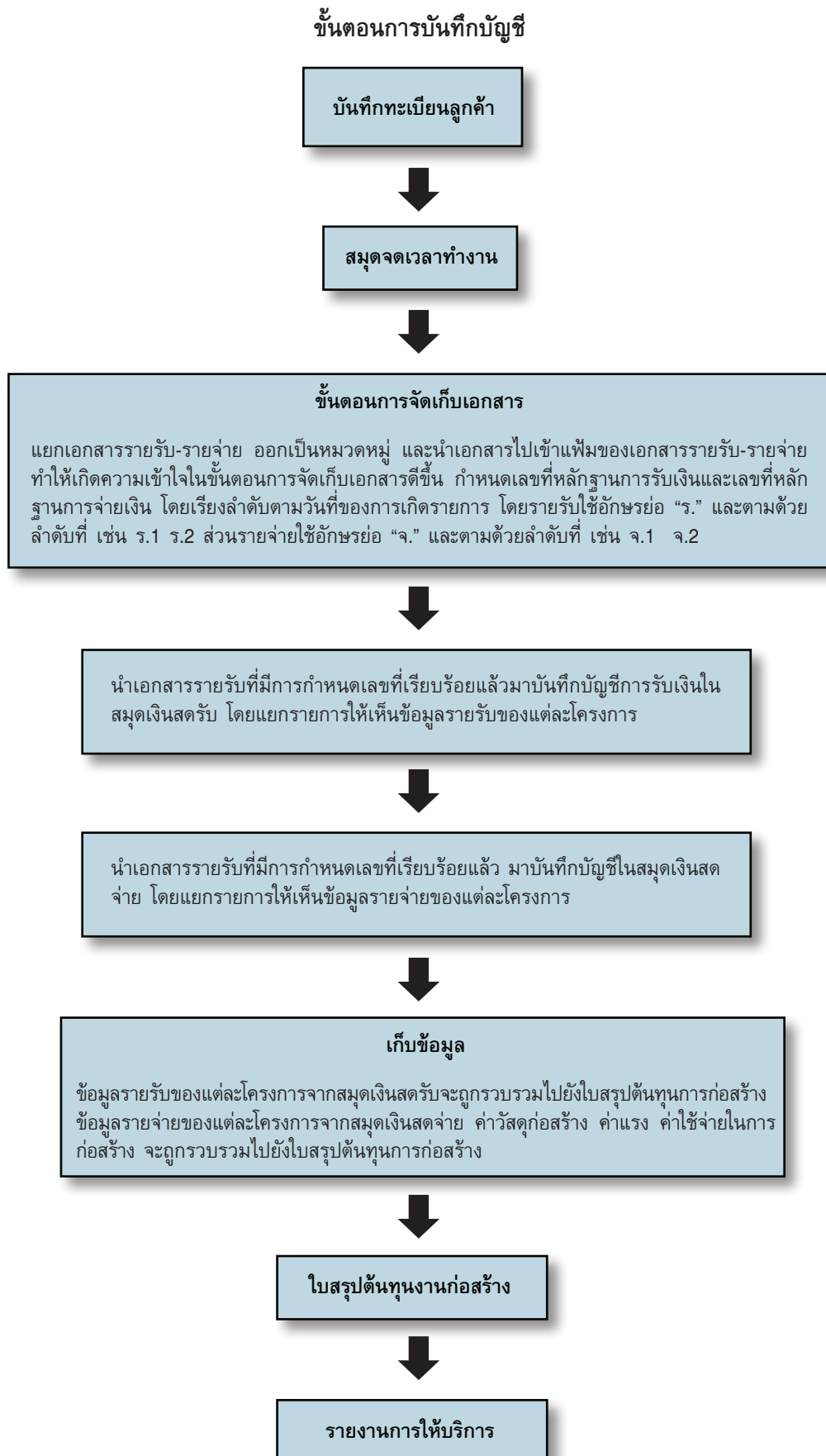
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบวิธีปฏิบัติการจัดทำบัญชี การบริหารการเงิน และการบริหารจัดการของกลุ่มฯ แบบเดิมและแบบใหม่

ลักษณะการดำเนินงาน	แบบเดิม	แบบใหม่
ขั้นตอนการรับเหมาก่อสร้าง	ทีมช่างต่างคนต่างรับงาน ใช้ประสบการณ์ในอดีตเป็นตัวกำหนดการถอดแบบ ติราคาเกี่ยวกับค่าแรง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตลอดโครงการ ทำสัญญาการรับเงินค่างวด 3-5 งวด	- การรับงานจะรับในนามของ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” - คณะกรรมการจัดลำดับการรับงานให้แก่ผู้รับเหมาแต่ละทีมหมุนเวียนกันไปตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ - ผู้รับเหมาทำการถอดแบบราคา โดยมีวิศวกรผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้เซ็นรับรองแบบการก่อสร้างของลูกค้านั้นราย หรือบางครั้งผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้หาวิศวกรเซ็นรับรองแบบเองก็ได้ หลังจากนั้นกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวจะเป็นผู้นำข้อมูลรายละเอียดงานและราคาไปเสนอให้ลูกค้า - การเซ็นสัญญาการก่อสร้างโดยแบ่งการจ่ายเงินเป็นงวดๆ ถ้าเป็นงานชิ้นเล็กประมาณ 3 งวด งานชิ้นใหญ่ประมาณ 5 งวด โดยมีวิธีการกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณราคา การให้บริการรับเหมาก่อสร้างจากราคาวัสดุอุปกรณ์ จากแบบแปลนและสิ่งที่ลูกค้าต้องการ - การคำนวณค่าแรงจะคำนวณจากค่าแรงที่ต้องจ่ายในการก่อสร้างตลอดโครงการ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดตลอดโครงการ ทำให้ได้หลักเกณฑ์การคำนวณราคารับเหมาก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวที่ต้องคำนึงถึงต้นทุนคงที่ ทั้งส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่ที่เป็นตัวเงิน และต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นตัวเงิน - เมื่อผู้ว่าจ้างตกลงทำสัญญาการก่อสร้าง กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวดำเนินการเบิกเงินล่วงหน้า งวดที่ 1 จำนวน 30% เพื่อดำเนินการวางแผนราคา ลงเสาเข็มจนเสร็จสิ้น งวดที่ 2 จำนวน 20% เพื่อเทพื้นคานอาคารมุงหลังคา เบิกเงินงวดที่ 3 จำนวน 30% เพื่อก่ออาคารก่อผนังงานฉาบอาคาร และเบิกเงินงวดที่ 4 จำนวน 10% เพื่อดัดตั้งประตู หน้าต่าง ทาสี ไฟฟ้า ประปา เบิกเงินงวดที่ 5 จำนวน 5% เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเก็บรายละเอียดของงาน และที่เหลืออีก 5% ผู้ว่าจ้างจะหักไว้เป็นเงินประกันผลงาน เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากความผิดพลาดหรือบกพร่องจากการก่อสร้าง เข้ากองกลางของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวไว้เพื่อนำไปบริหารจัดการต่อไป - สรุปการดำเนินการก่อสร้างในแต่ละส่วนของโครงสร้างตามงวดของงานที่นำเสนอความก้าวหน้าเพื่อประกอบการเบิกเงินในแต่ละงวดตามสัญญา มีการเซ็นสัญญาส่งมอบงาน - นำเอกสารเกี่ยวกับต้นทุนการก่อสร้าง รายได้ ค่าใช้จ่ายในแต่ละโครงการไปจัดเก็บเข้าแฟ้มเอกสาร เพื่อบันทึกบัญชีและทำการสรุปผลต้นทุนการก่อสร้างในแต่ละโครงการว่าได้กำไรขาดทุน มากน้อยเพียงไร เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการนำไปวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขการคำนวณต้นทุน-กำไรการรับงานก่อสร้างครั้งต่อไป
การจัดซื้อวัสดุการก่อสร้าง	มีวิธีการจัดซื้อ 2 รูปแบบ คือ กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนจะเป็นผู้ซื้อเอง หรือให้เจ้าของบ้านเป็นผู้ซื้อแล้วแต่จะตกลงกัน	- มีคณะกรรมการฯ ในการสืบราคาและคำนวณ วางแผนปริมาณ จำนวนการจัดซื้อวัสดุจากบริษัท ดังนี้ ใบสั่งซื้อ (ระบุรายละเอียดวัสดุ จำนวนที่ต้องการซื้อ) ↓ คณะกรรมการฯ ↓ สืบราคาวัสดุ ↓ สั่งซื้อ ↓ ตรวจรับสินค้า ↓ เบิกจ่ายเงิน

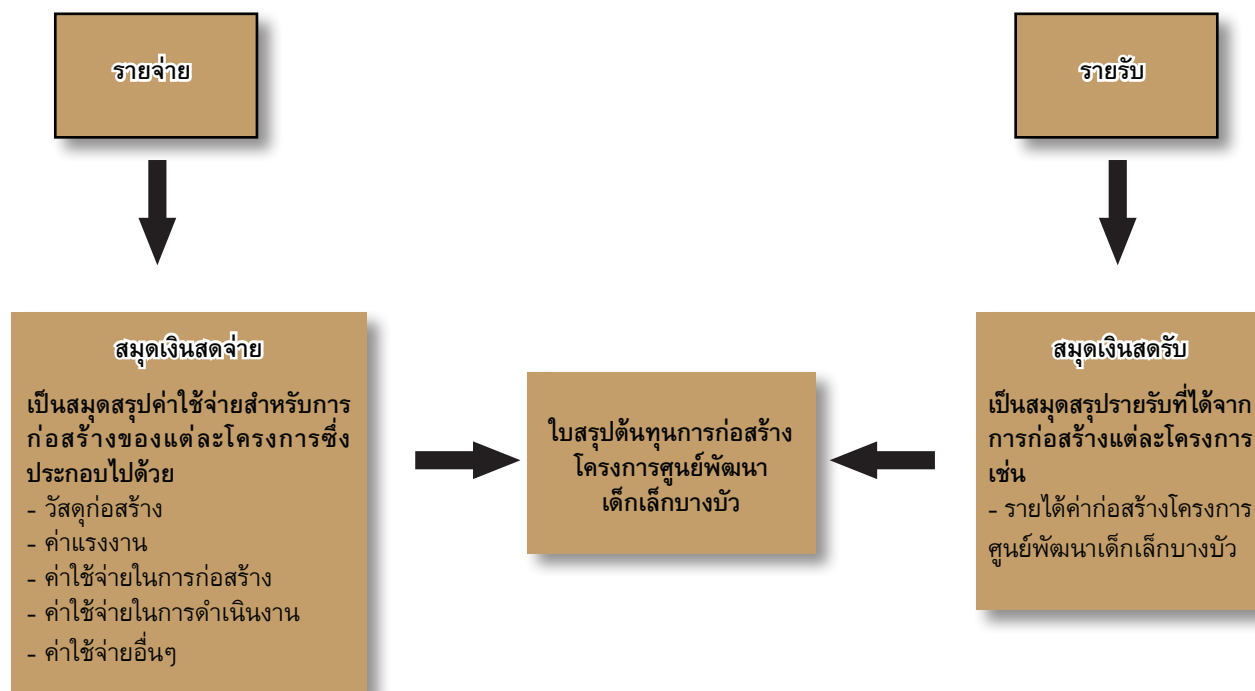
ลักษณะ การดำเนินงาน	แบบเดิม	แบบใหม่
การบริหารจัดการ คนงานช่างก่อสร้าง	ไม่มีกฎระเบียบการปฏิบัติงานของคนงานก่อสร้าง ทำให้มีปัญหาด้านการหยุดงานบ่อย ขาดคนงานช่างในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และไม่มีพาหนะรับส่งคนงาน	- กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน และกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน เช่น บันทึกลงเวลาทำงาน แจกการหยุดงานล่วงหน้า - จัดทำแบบฟอร์มสมุดจดเวลาทำงานของช่างแต่ละทีม เพื่อควบคุมการทำงานให้มีระบบมากขึ้น - จัดหาพาหนะเพื่อใช้ในการรับส่งช่าง เพื่อให้มาทำงานทันตามเวลา และลดปัญหาการขาดงาน - มีการยืมตัวช่างกันระหว่างผู้รับเหมาในแต่ละทีม เมื่อมีการขาดแคลนคนงาน
การบริหารจัดการ ด้านการตลาด	ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย ใช้วิธีการบอกปากต่อปาก ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใช้บริการเดิมกลับมาใช้บริการซ้ำเพราะเชื่อมั่นในคุณภาพงานและมีมือช่าง รวมทั้งเมื่อมีปัญหาสามารถติดต่อให้ไปแก้ไขปรับปรุงงานได้รวดเร็วไม่ต้องรอนาน	- เริ่มต้นที่พื้นฐานความรู้ความเข้าใจในการให้บริการเกี่ยวกับวิชาชีพการก่อสร้าง - ติดตามความเคลื่อนไหวของวงการธุรกิจก่อสร้างตลอดเวลา ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมความรู้ใหม่ๆ ด้านวิชาชีพการก่อสร้าง - เน้นการให้บริการที่ดี มีความเป็นกันเองกับผู้ใช้บริการ มีมารยาทในการให้บริการ - ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ - ปรับปรุงรูปแบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น ทำป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์หน้าสถานบริการให้เป็นจุดเด่น ทำโบรชัวร์ แผ่นพับ ลงโฆษณาในสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์ภายใต้ข้อความที่ว่า “สร้างบ้านอย่างมั่นใจ รวดเร็ว คุ้มใจ เรียกใช้บริการ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” และควรมียึดหลักการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก หรือการบอกต่อในคุณภาพของงานเพื่อก่อให้เกิดการให้บริการซ้ำ - สร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น เช่น การบริการที่รวดเร็ว ความสามารถเฉพาะด้านฝีมือ การออกแบบโมเดลบ้านที่โดดเด่น รวมทั้งควรมีการสร้าง Sub contract องค์กรเชิงเครือข่ายกับบริษัทใหญ่ๆ หรือหน่วยงานภาครัฐ
การบริหารการเงิน	ใช้เงินทุนส่วนตัวไม่มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม ในกรณีที่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่สามารถรับงานโครงการขนาดใหญ่ได้ ไม่มีวินัยในการนำเงินค่างวดมาใช้ในการก่อสร้าง มักจะนำเงินค่างวดมาใช้ส่วนตัวส่งผลกระทบต่อระบบการเงินขัดข้อง หากไม่ทันทำให้งานเสร็จไม่ทันกำหนด	- ให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยการใช้จ่ายเงิน เช่น ไม่นำเงินค่างวดที่ได้จากการก่อสร้างไปใช้จ่ายส่วนตัว ต้องนำมาใช้เพื่อการก่อสร้างจริงๆ - กรณีขาดสภาพคล่องทางการเงินสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มฯ ได้โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ - นำเงินทุนสำรองของกลุ่มไปจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์การก่อสร้างที่มีราคาแพงไว้ใช้งานร่วมกันเพื่อประหยัดต้นทุน - มีแนวทางในการจัดหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งต่างๆ โดยการนำหลักฐานรายละเอียดการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย ที่รวบรวมไว้ในใบสรุปต้นทุนงานก่อสร้างของแต่ละโครงการ ไปยื่นขอเงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น สำนักงานเขตบางเขน ธนาคารที่ให้เงินทุนการประกอบอาชีพ SME กองทุนเพื่อที่อยู่อาศัยอาเซียน (ACHR)
การบันทึกข้อมูลทางบัญชีด้านต้นทุนค่าก่อสร้าง ด้านรายได้ด้านค่าใช้จ่าย	กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวไม่มีความรู้ด้านบัญชี ไม่เข้าใจวิธีการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชี ไม่มีการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีและการเงินของการรับงานก่อสร้าง บางคนมีการบันทึกบ้างเล็กน้อยไม่เป็นระบบ บางคนบันทึกบ้างไม่บันทึกบ้าง บางคนจดบันทึกในกระดาษเป็นแผ่นๆ ไม่มีการนำข้อมูลทางบัญชีและการเงินในอดีตมาวางแผนการให้บริการหรือพัฒนางานในอนาคต	- ได้แบบฟอร์มที่เหมาะสมซึ่งทำให้ได้รายการของแบบฟอร์มเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงานของกลุ่มธุรกิจช่าง 13 รายการ คือ ทะเบียนสรุปรายละเอียดลูกค้า ใบสั่งซื้อวัสดุ ใบสำคัญรับเงิน ใบสำคัญจ่ายเงิน ใบสรุปต้นทุนงานก่อสร้าง รายงานการให้บริการ สมุดจดเวลาทำงาน รายการซ่อมบำรุงรักษา ใบยืมสินทรัพย์ ทะเบียนคุมเช็คจ่าย สมุดเงินสดจ่าย สมุดเงินสดรับ ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร รวมทั้งได้แบบฟอร์มรายละเอียดรายรับ-รายจ่ายของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง - รายการบัญชีของ 5 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม เพื่อจดบันทึกแสดงถึงฐานะการเงินของกลุ่มฯ

การพัฒนาองค์ความรู้การจัดทำบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว
อบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินแบบมีส่วนร่วม โดยการนำแบบฟอร์มทั้ง 13 รายการ มาทด

ลองบันทึกบัญชีโดยใช้โครงการ “การรับเหมาก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางบัว” เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติการบันทึกบัญชีจริง และบันทึกบัญชีตามขั้นตอนดังนี้

แสดงการเก็บข้อมูลสมุดเงินสตก่ายและสมุดเงินสตรับไปยังใบสรุปต้นทุนงาน

คณะวิจัยได้นำแนวทางที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประยุกต์เป็นหลักเกณฑ์การคำนวณราคารับเหมาก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ดังนี้

หลักเกณฑ์การคำนวณราคารับเหมาก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

(1) ต้นทุนคงที่

1.1 ต้นทุนคงที่ที่เป็นตัวเงิน

1) เงินเดือนพนักงานประจำ	xx	บาท
2) ค่าไฟฟ้า	xx	บาท
3) ค่าน้ำประปา	xx	บาท
4) ค่าโทรศัพท์	xx	บาท
5) ค่าดอกเบี๋ยจ่าย	xx	บาท
6) ค่าภาษี	xx	บาท
7) ค่าต่อทะเบียนรถยนต์	xx	บาท
รวม	xx	บาท

1.2 ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นตัวเงิน

1) ค่าเฟอร์นิเจอร์และเครื่องใช้สำนักงาน		
คิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 20	xx	บาท
2) ค่าเครื่องมืออุปกรณ์		
คิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 20	xx	บาท
3) ค่ายานพาหนะ		
คิดค่าเสื่อมราคาร้อยละ 20	xx	บาท
รวม	xx	บาท
รวมต้นทุนคงที่ทั้งหมด	xxx	บาท

(2) ประมาณการจำนวนพื้นที่ที่สามารถให้บริการ xxxx ตารางเมตร

(3) ต้นทุนคงที่จัดสรรต่อตารางเมตร = $\frac{\text{รวมต้นทุนคงที่ทั้งหมด}}{\text{ประมาณการจำนวนพื้นที่ที่สามารถให้บริการ}}$

(4) ต้นทุนผันแปรต่อตารางเมตร

1) ค่าวัสดุดิบ	yy	บาท
(กรณีกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนเป็นผู้จัดหาวัสดุดิบ)		
2) ค่าแรงงาน	yy	บาท
3) ค่าวัสดุสิ้นเปลืองใช้ในการก่อสร้าง	yy	บาท
4) ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น	yy	บาท
(ค่าขนส่งค่าน้ำมัน ค่าแท็กซี่)		
รวม	yyy	บาท

(5) ต้นทุนทั้งหมดต่อตารางเมตร = ต้นทุนคงที่จัดสรรต่อตารางเมตร + ต้นทุนผันแปรต่อตารางเมตร

(6) ผู้รับเหมาตั้งราคาให้บริการตารางเมตรละ = ต้นทุนทั้งหมดต่อตารางเมตร + กำไรที่ต้องการ

นอกจากนี้ ได้ร่วมกันวิเคราะห์รายการบัญชี 5 หมวด คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนและได้คู่มือ "แนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร"

การประเมินผล

การประเมินผลการจัดการความรู้การจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว ได้มีการคืนข้อมูลให้ชุมชน ดังนี้

1. ทำแบบสอบถามการเปลี่ยนแปลงกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนหลังทำวิจัยเสร็จสิ้น

2. จัดเวทีประชุมสรุปข้อมูลผลการวิจัยคืนให้ชุมชน โดยมีผู้ร่วมประชุมหลายฝ่าย เช่น คณะกรรมการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) คณะผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกริก ผู้นำชุมชนบางบัว กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว และชาวบ้าน 15 ชุมชน

3. ส่งมอบ “คู่มือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” และรายงานฉบับสมบูรณ์คืนให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพในระยะยาวต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ในการดำเนินโครงการ “การจัดการความรู้ทางบัญชีของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว” โดยใช้แนวคิดการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพการรับเหมาก่อสร้างของชุมชนบางบัวทางด้านการบริหารจัดการและการบันทึกบัญชีการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งพบบทสรุปในการศึกษา ดังนี้

1. การพัฒนาศักยภาพของชุมชนมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง จากการศึกษาบริบทสิ่งแวดล้อมและสภาพการณ์ทั่วไปชุมชนบางบัวมีความแข็งแกร่งในด้านกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกันเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความมุ่งมั่นในการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพการก่อสร้างมีการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของจอห์น โคเฮน และนอร์แมน อัฟฮอฟฟ์ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1980) ที่จำแนกระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision making) ว่าการที่ประชาชนได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง เป็นการระดมความรับผิดชอบและเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนที่มีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งอย่างแท้จริง

2. กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวเกิดการพัฒนาอาชีพ โดยมีพื้นฐานจากกระบวนการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งของชุมชนจากประวัติความเป็นมาและบริบทของการประกอบอาชีพการก่อสร้างของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว ตั้งแต่เริ่มต้นจน

วิวัฒนาการถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวได้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งมีการประชุมการทำงานของกลุ่มฯ เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสรุปปัญหาที่เกิดจากการรับงานก่อสร้าง และร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพผ่านกระบวนการการดำเนินงานที่มีขั้นตอน และผ่านกระบวนการบริหารจัดการด้านการดำเนินการ ด้านการตลาด ด้านงานบุคลากร ด้านการบัญชี การควบคุมด้านการเงิน และต้นทุนของกิจการ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตให้มีรายได้สูงขึ้น กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวพยายามใช้จุดเด่นของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความแข็งแกร่งของชุมชนเพื่อรวมกลุ่มกันพัฒนาศักยภาพขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มฯ โดยการนำสิ่งที่ได้จากการระดมความคิดมาแลกเปลี่ยนในการแก้ไขปัญหา ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการรับเหมาก่อสร้าง การบริหารจัดการด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการคนงานด้วยวิธีการและขั้นตอนที่รัดกุมยิ่งขึ้น

3. การจัดการความรู้แบบเชิงปฏิบัติการทางด้านบัญชีช่วยให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวมีองค์ความรู้ด้านบัญชีเพิ่มขึ้น การจดบันทึกข้อมูลบัญชีก่อสร้างและการบริหารการเงินอย่างถูกต้องสม่ำเสมอ สามารถช่วยให้กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวนำความรู้ทางการบัญชีก่อสร้างที่ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการกำหนดขั้นตอนการทำงานได้มีระบบมากขึ้น สามารถทราบต้นทุนการก่อสร้าง ทราบรายได้และค่าใช้จ่ายทั้งหมดของแต่ละโครงการได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งการวิจัยนี้ได้ทำการทดลองปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ตัวอย่างของ “กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางบัว” ช่วยให้เห็นกระบวนการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพราะได้เห็นวงจรการบันทึกบัญชีตั้งแต่ต้นจนจบ คือ เริ่มจากการจัดเก็บเอกสารเพื่อเป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี การจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์รายการรายได้ ค่าใช้จ่าย การบันทึกบัญชีรายได้ ค่าใช้จ่าย การสรุปต้นทุนการก่อสร้างของแต่ละโครงการเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไว้ประกอบการตัดสินใจในอนาคต

4. การจัดการความรู้ด้านบัญชีและการบริหารการเงินเพิ่มศักยภาพการประกอบอาชีพของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัว จากวิธีการจัดทำบัญชีแบบเดิมของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวมีเพียงการจดบันทึกข้อมูลแบบง่ายๆ เพื่อเตือนความจำลงในแผ่นกระดาษหรือสมุดเล็กๆ บางคนไม่มีการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีเลย ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี แต่กลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวมีความต้องการและมองเห็นถึงความสำคัญของการขยายการประกอบอาชีพการก่อสร้างของคนในชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้ใช้บริการ ให้มีความกว้างขวางและแข็งแกร่ง ส่งผลต่อความพยายามรวมกลุ่มกัน ศึกษาเรียนรู้วิธีการจัดทำบัญชีและ

การบริหารการเงิน โดยใช้วิธีการจัดการความรู้แบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการของกลุ่มฯ เข้ารับฟังการบรรยายความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับการบัญชีและการบริหารการเงินจากวิทยากร แล้วนำความรู้ที่ได้ไปผนวกบูรณาการกับวิธีการปฏิบัติงานจากการประกอบอาชีพแบบเดิม เพื่อปรับปรุงหาแนวทางที่เหมาะสม และนำมาทำการทดลองปฏิบัติจากโครงการรับงานจริงปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งประเมินผล จนได้หลักเกณฑ์การคำนวณราคา รับเหมาก่อสร้าง หลักการคิดค่าบริการ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร

5. การทำวิจัยในรูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวทั้ง 15 ชุมชน ทำให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้มีแนวคิดที่จะรับงานก่อสร้างโครงการบ้านมั่นคงของชุมชนคลองหลุมไผ่ จำนวนประมาณ 70 หลัง และดำเนินการในนามของ “กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว” และนำ “คู่มือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของ กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวต่อไปในอนาคต

สถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

จากการสรุปผลการวิจัยและการพูดคุยกับกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว ทำให้พบข้อเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน

1. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว

1) เกิดทักษะทางด้านการพูด การเขียน การฟัง และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

จากการสังเกตพฤติกรรมการร่วมทำวิจัย ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสิ้นสุดการทำวิจัย สามารถสังเกตได้ว่า กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวที่เป็นทีมวิจัยมีพัฒนาการทางทักษะด้านการพูด การเขียน การฟัง และกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบขึ้นคือ

ทักษะการพูด ช่วงเริ่มกิจกรรมวิจัยใหม่ๆ กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวที่เป็นทีมวิจัยจากเดิมไม่กล้าที่จะพูด มีความกลัวจะพูด กลัวการพูดผิด ไม่มั่นใจในสิ่งที่พูดออกไป แต่เมื่อเวลาผ่านไป กิจกรรมการวิจัยฝึกให้ทุกคนพูดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันบ่อยๆ ก็เกิดความมั่นใจในการพูดมากขึ้น จนสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปได้ คือ ทุกคนกล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองกันมากขึ้น เปลี่ยนคนพูดจากคนพูดคนเดียวเป็นคนใหม่ มีการเรียงถ้อยคำในการพูดดีขึ้นจนสามารถนำเสนองานวิจัยบนเวทีได้

ทักษะการเขียน ในการทำกิจกรรมการวิจัยจะให้กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนทำการสรุปผลที่ได้จากการประชุมในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาทบทวนเนื้อหาของครั้งที่แล้วร่วมกัน ก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมของวันต่อไป และในระหว่างการทำกิจกรรมวิจัยจะให้สลับ

กันออกมาเขียนรายละเอียดบนกระดานอย่างสม่ำเสมอ ผลการเปลี่ยนแปลง คือ สามารถเขียนอธิบายข้อความต่างๆ ได้ดีขึ้น และทุกครั้งที่ทำกิจกรรมจะมีสมุดของตนเองเพื่อจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอ โดยให้เหตุผลว่าการจดบันทึกจะทำให้ไม่ลืมเมื่อเวลาผ่านไป

ทักษะการฟัง ในช่วงแรกสมาชิกกลุ่มจะมีความสนใจฟังน้อย และจับประเด็นจากการฟังไม่ค่อยได้ หัวหน้าโครงการฯ ต้องพูดซ้ำ เมื่อเวลาผ่านไปสามารถสรุปประเด็นจากการฟังได้ดีขึ้นเนื่องจากในระหว่างการทำกิจกรรมวิจัยได้มีโอกาสไปร่วมฟังแลกเปลี่ยนงานวิจัยกับโครงการอื่นๆ บ่อยครั้ง

2) เรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมคือพลังในการพัฒนาอาชีพของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวให้เข้มแข็งและยั่งยืน

กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวได้ประสบการณ์การทำวิจัยร่วมกับหัวหน้าโครงการฯ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกริกซึ่งเป็นนักวิชาการโดยการนำความรู้สากลตามหลักวิชาการมาผนวกกับความรู้แบบภูมิปัญญาชาวบ้านที่ฝังอยู่ในตัวของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม จนทำให้รู้ว่าพลังในกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มฯ สามารถมีแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

3) มีความมั่นใจต่อการดำเนินงานที่มีระบบของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวมากขึ้น

กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวที่เป็นทีมวิจัยทุกคนได้เรียนรู้วิธีการ ขั้นตอนการจดบันทึกข้อมูลทางบัญชีและการบริหารการเงินอย่างมีระบบร่วมกัน โดยนำเอกสารและแบบฟอร์มที่ได้จากการออกแบบมาใช้ทดลองบันทึกบัญชีพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขจนได้เป็นรูปแบบบัญชีที่เหมาะสมและทำการบันทึกข้อมูล เช่น มีการบันทึกรายได้ ค่าใช้จ่าย ต้นทุนการก่อสร้าง กำไรขาดทุน การดำเนินงานต่างๆ ในแบบฟอร์ม 13 รายการ คือ (1) รายงานต้นทุนงานก่อสร้าง (2) ใบสรุปการจ่ายเงินเดือนและค่าแรง (3) ทะเบียนคุมเช็ค (4) สมุดเงินสดจ่าย (5) สมุดเงินสดรับ (6) สมุดจดเวลาทำงาน (7) ทะเบียนสินทรัพย์ถาวร (8) บัญชีสินทรัพย์ถาวร (9) รายการซ่อมและบำรุงรักษา (10) ใบเบิกสินทรัพย์ (11) ใบสำคัญรับเงิน (12) ใบสำคัญจ่ายเงิน (13) ใบส่งซื้อวัสดุ นอกจากนี้ ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคำนวณราคารับเหมาก่อสร้าง การวิเคราะห์รายการบัญชี 5 หมวด และได้ “คู่มือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการจัดทำบัญชีและการบริหารการเงินของกลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร”

4) ได้แนวทางการจัดเก็บบันทึกข้อมูลทางบัญชีต่อการประกอบอาชีพการก่อสร้างในระยะยาว

เมื่องานวิจัยเสร็จสิ้นลง กลุ่มธุรกิจช่างชุมชนบางบัวสามารถมองเห็นกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการบริหารจัดการของกลุ่มฯ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการจัดสรรเงินทุน

แบบฟอร์มที่ได้จากการร่วมกันออกแบบ หลักการบันทึกบัญชีที่ได้จากการทดลองในโครงการฯ คือ “กรณีศึกษาการรับเหมาก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางบัว” สามารถนำมาใช้กับการบริหารจัดการของกลุ่มฯ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับหัวหน้าโครงการฯ อาจารย์ผู้วิจัย

1) ความแตกต่างระหว่างการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับการทำวิจัยวิชาการ

หัวหน้าโครงการวิจัยได้เรียนรู้ว่า การทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีความแตกต่างจากการทำวิจัยทางวิชาการอย่างเด่นชัด นั่นคือวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีวิธีการดำเนินกิจกรรมการวิจัยเน้นกระบวนการและความต้องการชุมชนเป็นหลัก การเขียนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นใช้ภาษาที่เป็นทางการน้อยกว่าวิจัยเชิงวิชาการ

2) กระบวนการวิจัยสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง

ได้เรียนรู้ถึงขั้นตอน กระบวนการ การทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แต่ทั้งนี้ต้องมีการควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้เพื่อให้ทันตามกำหนดเวลา เช่น อาจมีการสลับกิจกรรมตามความเหมาะสม

3) มีภาวะความเป็นผู้นำในการทำวิจัยร่วมกับชุมชนสูง

ได้เรียนรู้ว่าพื้นฐานความรู้ของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชน

บางบัวที่มีความแตกต่างกัน ทำให้มีผลต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หัวหน้าโครงการฯ ต้องใช้ความพยายามและทักษะในการชี้แจงอธิบายข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจในแต่ละประเด็นค่อนข้างสูงและจำเป็นต้องสรุปสิ่งที่ถูกต้องทุกครั้งที่สุดการประชุมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกัน เช่น ชุมชนอาจมีความคิดเห็นในบางเรื่องที่แตกต่างกัน ดังนั้นหัวหน้าโครงการฯ ต้องใช้ความพยายามในการอธิบายและสรุปประเด็นให้มาสู่จุดเดียวกันให้ได้

4) ได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับพี่เลี้ยงโหนดสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

การทำวิจัยร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทุกขั้นตอนของกระบวนการศึกษาเรียนรู้การวิจัยจะได้รับการกำกับดูแลจากพี่เลี้ยงของโหนด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อย่างใกล้ชิด เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนสามารถนำข้อแนะนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการทำวิจัยของกลุ่มธุรกิจข้างชุมชนบางบัวเพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพตลอดเวลา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ฝ่ายงานวิจัยท้องถิ่น) และมหาวิทยาลัยเกริก ที่สนับสนุนทุนการวิจัยจนงานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- ฉลองศรี พลโยธา. 2544. รูปแบบวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ : กรุงเทพฯ.
- โชติรัส ขวัญชัย และคณะ. 2538. ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ดอกหญ้า : กรุงเทพฯ.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.): กรุงเทพฯ.
- ฝาก ตริถวัลย์. “ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย” คุรุภูมิปัญญาไทยด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน(ระบบบัญชีชาวบ้าน). จาก http://digi.library.tu.ac.th/journal/0118/2_7_oct_dec_2548/08PAGE58_PAGE63.pdf. สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2554.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525. กรุงเทพฯ.
- พรชนก ทองลาด. 2551. การบริหารการเงินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการในจังหวัดลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่. จาก http://www.mgts-lpru.com/images/column_1301905794/article16.pdf. สืบค้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2554.
- สภาวิชาชีพบัญชี. 2552. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2552).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554. สำนักนายกรัฐมนตรี : กรุงเทพฯ.
- อเนก เหล่าชาติ. 2547. การบริหารจัดการธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- John M. Cohen and Norman T. Uphoff. 1980. “Participation’s place in rural development : Seek clarity through specifics”. *World Development*, Vol. 8 : 219.
- Kinney, M. R. 1994. *Cost accounting traditions and innovations*. Wiley : New York.
- Purdy, D. 1991. *The provision of financial information to employee : a study of the reporting practices of some large public companies in the United Kingdom*. Accounting Organization and Society.